

Vedení zdravotnické dokumentace a ochrana údajů o zdravotním stavu pacienta

Nový občanský zákoník v oblasti vedení a nakládání se zdravotnickou dokumentací nepřináší žádné zásadní změny, pouze doplňuje pravidla týkající se zdravotnické dokumentace obsažená především v zákoně o zdravotních službách a ve vyhlášce o zdravotnické dokumentaci. Nový občanský zákoník vychází z pojetí, že poskytovatel zdravotních služeb musí vést o poskytované péči potřebnou dokumentaci (záznamy o péči o zdraví). Záznamy o ošetřovaném jsou v majetku poskytovatele, ale vzhledem k tomu, že se týkají natolik soukromé a citlivé sféry ošetřovaného, nelze je zásadně zpřístupnit bez jeho souhlasu (vyjma zákonem stanovených výjimek). Podstatné pro poskytovatele zdravotních služeb je nové vymezení osob blízkých, které nový občanský zákoník pojímá podstatně širěji, a to i pro oblast poskytování zdravotní péče.

Záznamy o péči o zdraví

Záznamy o péči o zdraví (právní vztahy ke zdravotnické dokumentaci) jsou v novém občanském zákoníku upraveny v rámci právní úpravy smlouvy o péči o zdraví. Nicméně v tomto případě budou mít přednost ustanovení zákona o zdravotních službách regulující tuto oblast. Podle § 2647 odst. 1 občanského zákoníku tyto záznamy o zdraví pacienta poskytovatel uchová tak dlouho, jak dlouho to vyžaduje odborná péče. Naproti tomu podle ustanovení § 69 písm. d) zákona o zdravotních službách dobu uchovávání zdravotnické dokumentace a postup při vyřazování stanoví zvláštní právní předpis. Tímto předpisem je vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci, která stanoví lhůty uchovávání a podmínky skartace zdravotnické dokumentace. V tomto případě se uplatní speciální ustanovení zákona o zdravotních službách a doby pro archivaci a skartaci zdravotnické dokumentace budou i nadále vycházet z vyhlášky o zdravotnické dokumentaci.

Nahlížení do zdravotnické dokumentace

Podle § 2648 odst. 1 nového občanského zákoníku požádá-li o to ošetřovaný, umožní mu poskytovatel bez zbytečného odkladu nahlížení do zdravotnické dokumentace a pořízení kopie. Naproti tomu podle § 66 odst. 1 písm. a) zákona o zdravotních službách pořídí poskytovatel výpis nebo kopii dokumentace do třiceti dnů od obdržení žádosti pacienta nebo jiné oprávněné osoby. Výklad těchto ustanovení, která evidentně nejsou ve vzájemném souladu, je takový, že nahlédnutí a kopie pořízené vlastními prostředky pacienta nebo oprávněných osob lze umožnit bez zbytečného odkladu, což neznamená okamžitě, ale jakmile

to umožní okolnosti, zatímco kopie zdravotnické dokumentace, kterou pořizuje poskytovatel na žádost pacienta nebo jiné oprávněné osoby, se poskytnou do 30 dnů ode dne podání žádosti pacienta podle zákona o zdravotních službách.

Do zdravotnické dokumentace mohou nahlížet se souhlasem pacienta (v plném rozsahu), ale i bez jeho souhlasu (pouze v rozsahu aktuálních informací) - v případě, že pacient s ohledem na svůj zdravotní stav nemůže svoji vůli projevit - nahlížet i osoby blízké pacientovi. I tyto osoby mají rovněž právo na pořizování výpisů či kopií zdravotnické dokumentace pacienta.

Osoby blízké

Nový občanský zákoník vymezuje osoby blízké dvojitým způsobem. Jednak vyjmenovává osoby, které jsou bez dalšího osobami blízkými z titulu svého blízkého příbuzenství. Za osobu blízkou je tak považován příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle zákona upravujícího registrované partnerství. Tyto osoby nemusí dokazovat kvalitu vztahu. Druhou skupinou osob blízkých jsou osoby, mezi kterými musí také existovat určitý objektivní vztah (vztah rodinný nebo obdobný), avšak současně musí být prokázáno, že vedle tohoto objektivního vztahu mezi nimi existuje i intenzivní vztah citový. Jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Osobami blízkými jsou nově i osoby sešvagřené (příbuzní manžela) nebo osoby, které spolu trvale žijí s nimž zákon spojuje tzv. vyvratitelnou domněnku (tvrzení předpokládané zákonem lze vyvrátit důkazem – např. tchýně je osobou sešvagřenou, mohou však existovat důkazy, že by byla pacientce zároveň osobou blízkou). V praxi je na dotyčné osobě, aby prokázala, že je osobou blízkou. Podle zákona o zdravotních službách je možné komplikované situace prokazování citového vztahu řešit čestným prohlášením takové osoby blízké a jeho založením do zdravotnické dokumentace.

Ochrana údajů o třetích osobách

Nový občanský zákoník obsahuje obecný zákaz zpřístupňovat osobní údaje o třetí osobě obsažené v záznamech o péči o zdraví bez jejího souhlasu (§ 2648 odst. 2). Naproti tomu zákon o zdravotních službách informace obsažené ve zdravotnické dokumentaci takto nerozlišuje a režim přístupu do dokumentace upravuje jednotně bez ohledu na to, jaké informace, resp. o jakých osobách, zdravotnická dokumentace obsahuje. V praxi se obvykle bude jednat především o informace vyplývající z rodinné či sociální anamnézy pacienta, které

bezpochyby osobní, případně i citlivé údaje třetích osob (rodičů, sourozenců, ad) obsahovat mohou. Ustanovení nového občanského zákoníku se tak stává lex specialis vůči zákonu o zdravotních službách a musíme ho respektovat. V oblasti zdravotní péče se však jedná o staronové pravidlo, které obsahovalo již ustanovení § 67bb odst. 2 zákona o péči o zdraví lidu (zákon č. 20/1966 Sb.), které však z důvodů ne zcela zřejmých zákon o zdravotních službách nepřevzal.

Právní předpisy

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách): § 53 - § 69 (zdravotnická dokumentace)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: § 22 (osoby blízké); § 2647 - § 2651 (záznamy o péči o zdraví); § 2648 odst. 1 (nahlížení do zdravotnické dokumentace); § 2648 odst. 2 (ochrana údajů o třetích osobách)

Dotaz

Má přítel (druh) pacientky právo na poskytnutí údajů o jejím zdravotním stavu, případně i právo nahlédnout do její zdravotnické dokumentace vedené u ambulantního gynekologa?

Údaje o zdravotním stavu pacientky jsou plně v její dispozici a záleží pouze na její vůli, komu tyto informace zpřístupní včetně umožnění nahlédnout do její zdravotnické dokumentace (vyjma zákonem stanovených výjimek např. při plnění oznamovací povinnosti lékaře, předávání zprávy navazujícím poskytovatelům zdravotních služeb, při obhajobě lékaře či poskytovatele zdravotních služeb ad). Ve zdravotnické dokumentaci ambulantního gynekologa, který má pacientku v péči, by neměl chybět vyplněný a podepsaný záznam o souhlasu s poskytováním informací o zdravotním stavu včetně případného uvedení zákazu poskytování těchto údajů konkrétním osobám. Na základě tohoto souhlasu pacientky tak může být její přítel informován o jejím zdravotním stavu včetně možnosti nahlédnout do zdravotnické dokumentace. V případě, že pacientka by byla ve stavu, že není schopna projevit právně relevantním způsobem svoji vůli, mají právo na aktuální informace o jejím zdravotním stavu všechny osoby blízké. Lékař může informace poskytnout (s odkazem na jednání v dobré víře), pokud dožadující se osoba prokáže lékaři svoji totožnost a podepíše čestné prohlášení, které bude založeno ve zdravotnické dokumentaci.